

שלא יתחשב עמהם. פרש"י לחוקס לצור על העיר והר"ר אלמנת פירש להיות מנספר אנשי הכנע של עובדי כוכבים: שמוזבלין שם. פ"ה לטון זבלני אישי ודינו חס פירש מוצלני מוצמזם ולטון

זירושלמי פרק הרואה ראה מקום שמוזבלין פס לעבודת כוכבים אומר זונח לאלהים יחרס:

מאי בנייהו. מימנה טובא איכא זנייהו דר"מ דוקא אמר מפני שמוזבלין הא אין מוצלנין פס שרי ורצנן אכרי אף נמקוס שאין מוצלני ונראה לפרש דהי פריך נמקוס שמוזבלין מאי זנייהו דהא ודאי אף נמקוס שמוזבלין פליג מדהזכירו חכמים זצריהם מקוס שמוזבלין דלא ל"פ נמקוס שמוזבלין לא היה להם להזכיר אלא מה שהסיפו על ר"מ ולומר אף נמקוס שאין מוצלנין אסור ועוד יש לפרש מאי זנייהו זין מקוס שמוזבלין לנמקוס שאין מוצלנין לרצנן דלשני נמרייהו ומסיק נשא ונתן איכא זנייהו: אשרי

ומי יומר דהכי איכא [א"ל השתא חזית] הוה הנהו כלבי דהוו קא אכלי אינשי שקל קלא שדא בהו הוו קאתו למיכליה אמר אלהא דמאיר ענני שבקוה ויהבה ליה לסוף אשתמע מילתא בי מלכא אתייהו אסקוה לוקיפה אמר אלהא דמאיר ענני אאתיה אמרו ליה מאי אהי אמר להו הכי הוה מעשה אתו חקקו לדמותיה דר' מאיר אפיתחא דרומי אמרי כל דהוי לפרצופא דרין לייתיה יומא חדא חזייהו רהט אבתריה רהט מקמייהו על לבי זונות איכא דאמרי בשולי עובדי כוכבים הוא טמוש בהא ומתק בהא איכא דאמרי אתא אליהו אדמי להו כוונה כרכניה אמרי חס ושלות אי ר' מאיר הוה לא הוה עביד הכי קם ערק אתא לבבל איכא דאמרי מהאי

מי ימר. שחמת אתך שאנלל בתפלה זו: שקל קלא. פיסת רגבים: אייטוס. לשומר: אסקוס לוקיפה. לתליה. זקופיה פורק"א שזלנן זה: מאי הא. דלא מנינא למחקה: אהא לבי זונות. כדי שיאמרו לא הוה דאיהו לא הוה עייל: טמש כהא ומתק כהא. טבל אמת מאלנעומיו ומנן את חזירתה: כרכניה חזיקתו כאלו היה רגיל אללה: איכא דאמרי משום האי מעשה. ערק: ואיכא דאמרי משום מעשה דכרכניה. שפעט אמת ליגלגה על שאמרו חכמים (קדושין דף פ): נשים דעתן קלות הן עלייהו ואמר לה חייך סופך להודות לדכריהם וזהו לאחד ממלמדיהם לנסותה לדבר עבירה והפליג זה ימים רבים עד שתלמדת וכשנודע לה חקקה עלמה וערק רבי מאיר ממחמת כסופא: לאזינעדינן. מקוס שנגמנין את השור: ולכרקוס. מזור ועשין את שמוק וליננות: אה הנשחיס. מנחשים ומנשפים: וזה הנכריים. לוחשי נחשים: כוקיון מוקיון לוליון סלגריין. כולן מיני לינטיהן: הא למדס. מדסמין ליה כי אם בתורת וגו' מכלל דלול ללכי ללו בתורת ה' חפלו: שנוה ומלי. אס רואה שיגיתו שם יהודי צועק ומתחנן להם ומלי: מעיני יטוב מדינה. ישראל הדריס צלומה העיר שזה מנקה בני (י) יטובין הכרקוס להילס: שלא יתחשב עמהם. לחוק עובדי כוכבים ולעשות עמהם מזל: שטעוד עדום אשה. אס רואה זכירו ישראל נכרג שם מעיד באשמו ומסיאה: שמוזבלין פס. מקדיון רכרי עבודת כוכבים להמנדל לה. מוצלנין לטון זבלני אישי (גראשית ג) ענין חזייה של חיבור ואסיפה אמייסניר זלע"י:

תורה אור השלם

1. אשרי האיש אשר לא יברך בעצת רשעים וברך חסאים לא יעמד ובמושב לצים לא יושב: מאת בתורת יהוה חפצו ובתורתו יהגה יוקם יוליה:
2. אה חכמה חכמת לך לצאת לבך חשאי:
3. ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם בי כלה ונתרצה שמעתי מאת אדני אלהים צבאות על כל הארץ: ישעיהו כח כב
4. יום מלכנו החלו פירש חמת מין משרי יוד את לוצצו: דושיע ז ה
5. וד יהיר לץ שמו עושה בערת דוד: משלי כא כד
6. יום עברה היום ההוא יום גרה ומצוקה יום שאה ומשואה יום חשך ואפלה יום עץ ופרץ:

מפני השד עבודת כוכבים. שאל יתחזיקו ויצול לעבודת כוכבים: מאי זנייהו. לר"מ נמי כולו ואתי דהא לר' מאיר כולוה בחזקת ויצול לעבודת כוכבים נינהו: נשא ונתן. לר"מ נשא ונתן (לעבודת כוכבים) אסור דהא מפני שמוזבלין לעבודת כוכבים סתמא קאמר וסכר דולאי מוצלנין לעבודת כוכבים פס ואיכא למתק לדמי עבודת כוכבים זידו וקיון מישראל זה ללודך עבודת כוכבים ורצנן (דמפרשין) משום השד ליננות) ולמדי אחריני לא מיישי נשא ונתן מותר דלא מיישינן לדמי עבודת כוכבים: אס הלך סופו לעמוד. הלך משמע דהעברה בעלמא סופו לעמוד ולהתעבד זנייהם מעט והי"ק אשרי שלל הלך וממוך שלל הלך לא עמד וממוך שלל עמד לא ישכ הא אס הלך סופו לעמוד כו: אל סתלולא פן יחוקו מוסריכם כי כלה ונתרצה שמעתי מאת אדני אלהים: יסוריקס: משך. הקד"ה: ידו. הפותח ידו לזון את הכל מוסקה מן הלועזין: יום עברה היום ההוא. ציוט דרין משתעי קרא שנידונין עובדי כוכבים לנייהם: לערטיאות. פלטיין וכל דכריהן כשהן נאספיין לשחוק ולללון: משה קניגו הוה: (י) למד לא גרסינן הכא: זכרסה

גליון הש"ס

נב' אלהא דמאיר ענני. עיי מ"ש הרמ"ע בתלמוד פיקוד דרין סוף ח"א:

הגרות הב"ה

(א) נב' דמילא פין הולמן לאזינעדינן (מפני שכן מוטב לינטי) חז"מ וי"ב ס"א מפני שהן שופכי דמים: (ב) שם אהר לא הלק זה שלא הלך לערטיאות וכו' לא ישכ זה שלל: (ג) רש"י ד"ה מפני וכו' בני יושבי הכרכים:

לעוי רש"י

פירוש"א [פירוש"ש]. קלישון. עץ חליה. אמייסניר. דהרכיב לאחד.

מעשה ואיכא דאמרי ממעשה דברוריא: תנו רבנן (ההולך לאיצטרינן ולכרקוס וראה שם את הנחשים ואת החברין בקויון ומוקיון ומוליון ולוליון בלורין סלגריין הרי זה מושב לצים ועליהם הכתוב אומר 'אשרי האיש אשר לא הלך וגו' כי אם בתורת ה' חפצו הא למדת שדברים הללו מביאין את האדם ליד ביטול תורה ורמיניה (ההולך) לאיצטרינן מותר מפני שצווח ומציל ולכרקוס מותר מפני שצווח ומציל בכרקוס וצווח ומציל בלורין וצווח ומציל באיצטרינן ואיצטרינן קשיא בראשן מתחשב עמהן אלא איצטרינן ואיצטרינן קשיא תנאי היא [רתניא] אין הולכין לאיצטרינן מפני (ה) מושב לצים ור' נתן מתיר מפני שני דברים אחד מפני שצווח ומציל ואחד מפני שמעיד עדות אשה להשיאה תנו רבנן אין הולכין למרטיאות ולקרסאות מפני שמוזבלין שם ויבול לעבודת כוכבים דברי ר' מאיר וחכמים אומרים מקום שמוזבלין אסור מפני חשד עבודת כוכבים ומקום שאין מוצלנין שם אסור מפני מושב לצים מאי בנייהו אמר ר' חנינא מסורא (נשא ונתן) איכא בנייהו דרש ר' שמעון בן פוי מאי דכתיב אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב וכי מאחר שלא הלך היבן עמד ומאחר שלא עמד היבן ישב ומאחר שלא ישב היבן לץ [אלא] לומר לך שאם הלך סופו לעמוד ואם עמד סופו לישב ואם ישב סופו ללוצין ואם לץ עליו הכתוב אומר (א) חכמת היא באין עליו שנאמר (ועתה אל תתלוצצו פן יחוקו מוסריכם אמר להו רבא רבנן במטותא) (ב) עניא מיניכו דלא תתלוצצו דלא ליתו עלייכו יסורין אמר רב קטינא כל המתלוצץ מזונותיו מתמעטין שנאמר (משך ידו את לוצצים אמר רבי שמעון בן לקיש כל המתלוצץ נופל בגיהנם שנאמר (ד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון ואין עברה אלא גיהנם שנאמר (יום עברה היום ההוא אמר ר' אושעיא (ב) כל המתיהר נופל בגיהנם שנאמר (ד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון ואין עברה אלא גיהנם שנאמר (יום עברה היום ההוא אמר רבי (ג) חנילאי בר חנילאי כל המתלוצץ גורם כלייה לעולם שנאמר ועתה אל תתלוצצו פן יחוקו מוסריכם (כי) כלה ונתרצה שמעתי אמר רבי (ד) (אליעזר) קשה היא שתהילת יסורין וסופו כלייה דרש ר' שמעון בן פוי 'אשרי האיש אשר לא הלך' (ה) למרטיאות ולקרסאות של עובדי כוכבים ובדרך חטאים לא עמד זה שלא עמד בקניוין ובמושב לצים לא ישב שלא ישב בתחבולות שמוא יאמר אדם הואיל ולא הלכתי למרטיאות ולקרסאות ולא עמדתי בקניוין (ו) אלך ואתגרה בשינה ת"ל ובתורתו יהגה יומם ולילה אמר רב שמואל (ז) בר נחמני א"ר יונתן אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים זה אברהם

קניינון. ידית חיה על ידי זלצים וכל מעשיהם לשם שחוק ושמחה. דוגמתו בחיטות חולין (דף פ) וכו'

קם ר' מאיר ערק לכלל איכי דאמרי מהאי ממעשה דברוריא: תיר ההולך לאצטרינן ולכרקוס וראה הנחש והחברים בקיון מוקיון ומוליון לוליון סלגריין וסלגריין ה"ז מושב לצים איני והתניא הולכין לאצטרינן מפני שאם יפול ישראל בידם ובאין להורגו צווח ומצילו ולכרקוס משום יישוב מדינה ובלבד שלא יתחשב עמהן כו' ואסיקנא כנאי דתיא אין הולכין לאצטרינן מפני שהן שופכי דמים ר' נתן מתיר מפני שני דברים אחר שצווח ומציל ואי שאם יתהרגו יעיד שבת להשיא את אשתו: תיר אין הולכין לתחברות ולקרסאות אסור סקוס שמוזבלין אסור משום לצים (ה) רב חכמי וסגוין המתלוצץ יסורין באין עליו שנאמר ועתה אל תתלוצצו פן יחוקו מוסריכם ומינותיו מתמעטין ונופל בגיהנם וכן המתיהר וגורם כלייה לעולם: אשרי האיש וגו' ככאן אמרו אם הלך סופו לעמוד ואם עמד סופו לישב ואם ישב סופו ללוצין ועליהם הכתוב אומר דאם חכמת חכמה לך ולצת לבדך תשא: פי בקנינון בלישון יין מקום הצידי: יכול כיון שלא הלך בכל אלו גידה בשינה. ת"ל כי אם בתורת ה' חפצו: אשרי האיש. זה

לפני אירייה פרק ראשון עבודה זרה

י"א

עין משפט
גר מצוה

א [מיי] פ"ב מה'ל' משנה
הלבט א':
פ"ב ב מיי פ"י מהלכות
משנה הלבט א' [ד']:

גליון הש"ס

גמ' בתחלה על גבי עין
מהדרין סוף ל"ח ע"ג מוס'
ד"ה בתחלה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סוף פתולת
הגרוס ד"ה יטל אלו
יכול לתור עליו פעמים
רבות ומשנה:

רבינו חננאל

אברהם אבינו שלא הלך
בעצת אנשי הפלגה
שרשעים היו ובדרך
חסוים אלו אנשי טרוס
שלא עמד עמהם ולא ישב
במושב פלשתים כי הוא
מושב לצים. אשרי האיש
ירא את ה' אשרי מי
שעושה תשובה כשהוא
איש כלומר בחוקפו
מתגבר ומשבר את יצרו
כאיש. במצותיו חפץ מאד
ולא כשכרו מצותיו מיכן
דלריך למימרינו גנימתו כי היכי
דליקצלו מנייה וקאמר אנא לא
שמענא וקיימתי מסכנא יש
גורסי עבדיה גר"ש ולא נהירא
דל"כ צא לתור ולהתפאר שעבר
על דברי חכמים:

אנא

עבדיה. דל"ת פירוט
עשימה ומה שלא אמר
קיימתי שאין לשון קיום שיהא אלא
דצבר מצוה לו הריא דסוף צמה
מדליקין (שנת דף ג'). גבי ערשם
ערצתם הדליקו את הנר וקא אמר
דלריך למימרינו גנימתו כי היכי
דליקצלו מנייה וקאמר אנא לא
שמענא וקיימתי מסכנא יש
גורסי עבדיה גר"ש ולא נהירא
דל"כ צא לתור ולהתפאר שעבר
על דברי חכמים:

יטל

אמר רבא בתחלה נקראת
על שמו של הקב"ה
שנתנו כי אם בתורת
ה' חפצו ונקראת על שמו של הקב"ה
על שמו שנאמר וכתורתו
יהיה: ללמוד אדם
הדר יהנה שנאמר כי
אם בתורת ה' חפצו
הדר ובתורתו יהנה.

יבנה

אמר רבא גירוס איניש
אע"ג שרוכה שנאמר
גריסה נפשי לתאבה.
שנתנו מים מבורך בתחלה
מבור ואחר כך נהלים
מכאן שנובעים מים חיים.
הון מהבל מעט אם
עושה אדם תורתו חבילות
חבילות מתעטת כלומר
שוכח ואם קובץ על יד
על יד ירכה. והיינו דכתיב
לא יחרוך רמיה צידו
וגו' פי' אם איתו משבר
כפי העוף שכבר אינה
יכולה לפרוח אם מתעטת
לצוד אחרת זו פירחת כן
השמועה אם אינו שונה
אותה הרבה עד שחייש
בלבו אלא מתחלה אחרת
משכת הראשונה. והיה
כעץ שתול שמשלה א'
שרשים ונפיים ולא נעץ
ועמד כלבו פלגי מים
ללמוד שחול על נהרות
הרבה מיכן אמרו כל
הלומד תורה מרב אחד איתו
דראה סימן ברכה לעולם:

יג

א) נכלם מדברי רבינו שהיה
גורם כעץ שתול ולא נעץ
ועומד ומתלני מים מתק
לרעה דלמוד מרב אחד
יכ'.

אשרי איש ולא אשרי אשה. אבל לעיל גבי אשרי האיש לא
דייק הכי דאיש משמע למעוטי אשה והאיש משמע
למעוטי איש אחר: על מנת לקבץ פרס. פי' צמחא אס לא
תנא שחילתו כמו שעושי' עובדי כוכבים אבל אס אינו תוהא דמי
להא דלמרין צפ"ק דצ"ב (דף י:)

וצפ"ק דפסחים (דף ט. וצ"ה דף
ה. דתניא סלע זה לנדקה ע"מ שומיה
בני הכי זה לדיק גמור' ש):

אמר רבא אמר רב סחורה.
משמע שרצ סחורה רבו
מוצקת היה שהרי צממה מקומות
מצינו שאמר הרבה דברים משמו והא
דלמר סוף אלו מציאות (צ"ב דף ג').
אפילו לא האיר עיניו אלא צממה
אחת ומפרש רבא כגון רב סחורה
לסכנא לי וזהמא ליסטרון הסם
אית דגרסי רבא ואית דגרסי רבא
וה"פ אפילו לא קבלתי ממנו אלא
דבר זה שאין בו כ"כ דבר מידוש
אני מייז לקרוע עליו:ו

אנא עבדיה. דל"ת פירוט
עשימה ומה שלא אמר
קיימתי שאין לשון קיום שיהא אלא
דצבר מצוה לו הריא דסוף צמה
מדליקין (שנת דף ג'). גבי ערשם
ערצתם הדליקו את הנר וקא אמר
דלריך למימרינו גנימתו כי היכי
דליקצלו מנייה וקאמר אנא לא
שמענא וקיימתי מסכנא יש
גורסי עבדיה גר"ש ולא נהירא
דל"כ צא לתור ולהתפאר שעבר
על דברי חכמים:

שאלו חפץ אמר לוי רבי נתן ללנו רשות לעמוד אמר ר' אבדימי בר
חמא כל העוסק בתורה הקב"ה עושה לו חפצו שנאמר כי אם בתורת
ה' חפצו אמר רבא לעולם ילמוד אדם תורה כמקום שלבו חפץ שנאמר
כי אם בתורת ה' חפצו ואמר רבא בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה
ולבסוף נקראת על שמו שנאמר בתורת ה' חפצו ובתורתו יהנה יומם
ולילה וואמר רבא לעולם ילמוד אדם תורה ואח"כ יהנה שנאמר בתורת
ה' ויהדר ובתורתו יהנה ואמר רבא לעולם ליגרים איניש ואע"ג דמשכח
ואע"ג דלא ידע מאי קאמר שנאמר גרסה נפשי לתאבה גרסה כתיב
ולא כתיב טחנה רבא רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה
על גפי ולבסוף על כסא כתיב בראש מרומים וכתיב עלי דרך בתחלה
בראש מרומים ולבסוף עלי דרך עולא רמי כתיב ש"ה מים מבורך
וכתיב ונוזלים מתוך בתחלה שחה מבורך ולבסוף ונוזלים מתוך
בארך אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא מאי דכתיב ונוזלים מתוך
ימעט וקובץ על יד ירכה אם עושה אדם תורתו חבילות חבילות
מתעטת ואם קובץ על יד ירכה אמר רבא רבא ידעי רבנן להא מילתא ועברי
עלה אמר רב נחמן בר יצחק אנא עבדיה וקיים בידי אמר רב שיובי
משמיה דר"א בן עזריה מאי דכתיב לא יחרוך רמיה צידו לא יהיה
ולא יאריך ימים צייד הרמאי ורב ששת אמר צייד הרמאי יחרוך כי
אתא רב דימי אמר משל לאדם שצד צפרין אם משבר כנפיה של
ראשונה כולם מתקיימות בידי ואם לאו אין מתקיימות בידי וזהו כעץ
שתול על פלגי מים אמרי דבי ר' ינאי כעץ שתול ולא כעץ נטוע כל
הלומד תורה מרב אחד אינו רואה סימן ברכה לעולם אמר רב חסדא
לרבנן בעינא דאימא לכו מלתא ומסתפינא דשבקיתו לי ואוליתו כל
הלומד תורה מרב אחד אינו רואה סימן ברכה לעולם שבקוהו ואזול קמיה
דרבא אמר להו הני מילי אכל גמרא מרב אחד עדיף כי היכי
דלא

אברהם אבינו שלא הלך בעצת אנשי הפלגה הרב
הפלגה שרשעים היו שנאמר יהבה נבנה לנו
עיר וברוך הטאים לא עמד שלא עמד
בעמידת סדום שחטאים היו שנאמר וראשי
סדום רעים וחטאים לה' מאד ובמושב לצים
לא ישב שלא ישב במושב אנשי פלשתים לצים
למני שלצנים היו שנאמר ויהיה כמוב לבם
ויאמרו קראו לשמשון וישחק לנו אשרי
איש ירא [את] ה' אשרי איש ולא אשרי אשה
א"ר עמרם אמר רב אשרי מי שעושה
תשובה כשהוא איש ר' יהושע בן לוי אמר
אשרי מי שמתגבר על יצרו כאיש במצותיו
חפץ מאד אר"א במצותיו ולא בשכר מצותיו
והיינו דר' נתן הוא היה אומר אל התיו
כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל
פרס אלא היו כעבדים המשמשין את הרב
שלא על מנת לקבל פרס כי אם בתורת
ה' חפצו א"ר אין אדם לומד תורה אלא
ממקום שלבו חפץ שנאמר כי אם בתורת
ה' חפצו לוי ור"ש ברבי יתבי קמיה דרבי
וקא פסקי סידרא סליק ספרא לוי אמר
לייתו [לן] משלי ר"ש ברבי אמר ליתו [לן]
תולים כפייה ללוי ואיתו תולים כי ממו
הבא כי אם בתורת ה' חפצו פרישי רבי
ואמר אין אדם לומד תורה אלא ממקום
שלבו חפץ אמר לוי רבי נתן ללנו רשות לעמוד אמר ר' אבדימי בר
חמא כל העוסק בתורה הקב"ה עושה לו חפצו שנאמר כי אם בתורת
ה' חפצו אמר רבא לעולם ילמוד אדם תורה כמקום שלבו חפץ שנאמר
כי אם בתורת ה' חפצו ואמר רבא בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה
ולבסוף נקראת על שמו שנאמר בתורת ה' חפצו ובתורתו יהנה יומם
ולילה וואמר רבא לעולם ילמוד אדם תורה ואח"כ יהנה שנאמר בתורת
ה' ויהדר ובתורתו יהנה ואמר רבא לעולם ליגרים איניש ואע"ג דמשכח
ואע"ג דלא ידע מאי קאמר שנאמר גרסה נפשי לתאבה גרסה כתיב
ולא כתיב טחנה רבא רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה
על גפי ולבסוף על כסא כתיב בראש מרומים וכתיב עלי דרך בתחלה
בראש מרומים ולבסוף עלי דרך עולא רמי כתיב ש"ה מים מבורך
וכתיב ונוזלים מתוך בתחלה שחה מבורך ולבסוף ונוזלים מתוך
בארך אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא מאי דכתיב ונוזלים מתוך
ימעט וקובץ על יד ירכה אם עושה אדם תורתו חבילות חבילות
מתעטת ואם קובץ על יד ירכה אמר רבא רבא ידעי רבנן להא מילתא ועברי
עלה אמר רב נחמן בר יצחק אנא עבדיה וקיים בידי אמר רב שיובי
משמיה דר"א בן עזריה מאי דכתיב לא יחרוך רמיה צידו לא יהיה
ולא יאריך ימים צייד הרמאי ורב ששת אמר צייד הרמאי יחרוך כי
אתא רב דימי אמר משל לאדם שצד צפרין אם משבר כנפיה של
ראשונה כולם מתקיימות בידי ואם לאו אין מתקיימות בידי וזהו כעץ
שתול על פלגי מים אמרי דבי ר' ינאי כעץ שתול ולא כעץ נטוע כל
הלומד תורה מרב אחד אינו רואה סימן ברכה לעולם אמר רב חסדא
לרבנן בעינא דאימא לכו מלתא ומסתפינא דשבקיתו לי ואוליתו כל
הלומד תורה מרב אחד אינו רואה סימן ברכה לעולם שבקוהו ואזול קמיה
דרבא אמר להו הני מילי אכל גמרא מרב אחד עדיף כי היכי
דלא

צורה ארבעה זנינו. צימי דור הפלגה היה צנוף ימי פלג נפלגה הארץ
כדמינה צנור עולם א"ר יוסף צניא גדול היה עבר שקרא לצנו
פלג וא"ת צמחית ימיו כו' ופלג ראה את אברהם כמה שנים דהא
לק"ל דפלג נולד אברהם ומה פלג
אנשי פלשתים. כשגר ציניהם דכתיב
ויגר אברהם בצרף פלשתים (נראה שם):

כשהוא אים. כשהוא צנור צנחו.
כלומר ממנה להכיר צנורו קודם
ימי הוהנה: כ"א. גבור: ולא
בשכר מלוואו. שעובד את יוצרו
מהנהגת שמו ומהנהגת מצות פיו ולא
לשם קיבוץ שכר: על מנת שלא
לקבל פרס. יהי לך עמו לו ממ
אפילו אין סופי לקבל שכר אזהב
אני את צורא וחסך צמחיתו:
מקום שלבו חפץ. לא ישנה לו רבו
אלא ממקום שהוא מצדק הימנו שאם
ישנה לו ממקום אחרת אין מתקיימת
לפי שלבו על תאוותו: חפצו. צמחיתו
שאלם חפץ מדלל כתיב חפץ:
פסקי סידרא. פרושות של מקרא:
סליק ספרא. סימני את אחד מן
הספרים: **סיליס**. ספר תהלים:
עושה לו חפצו. הכי קאמר קרא כי
אם בתורת ה' עושה חפצו: **נקראת**
על שמו. של [אותן] תלמיד שטרע
זה דכתיב וצמחיתו דמשמע של כל
אדם: **ילמד אדם**. מרבו עד שמהא
גירסת התלמוד ופירושו שגורה לו
צפיו: **ואח"כ יבנה**. יעיין בהלמודו
לדמות מילתא למילתא להקשות
ולתוך יוצאונה לא יעשה כן שמה
יעטל והרב לא ימלא לו כל עשה
ועוד לאחר ששנה הרבה הוא
מתעטת בתלמודו ומתוך לעצמו
דבר השקפה וה"ג אמרין צהרואה

(צמחית דף סג.) הסכת הם ואח"כ
כתת ומיימית להא דרבה הסת: דלא
ידע מאי קאמר. שאין רבו יודע
לפרש לו כלום: **גרסה**. לשון גרס
וכרמל (ויקרא ב) שלא היה עומק
הדק אלא כריחים של גרסות
המתלקין חטיה לשנים או לארבע
[לגורן] מאכל: **גרסה נפשי**
להצבה. מרוב תאוות לתורה הייתי
שוכר לפי היכולת אע"פ שאיני
עומהה הדק ליכנס מעמקה: **כפי**
על גפי. צמחית משמע. שמה
נעומהה תקרא (תלמידים העוסקין
בה. על גפי משמע כעל כנפיים מושג
שאינו קצוע: **וכפי**. קרא אחייה על
כסא מקום כבוד קצוע כמו רב
הכסא לגדל מתוך (נראה שם). ל"א
צמחיתו על גפי יחידים בלא תלמידים
כמו אס בגפו יצא: **בראש מרומים**.
מסתלק צמחיתו: **ונכסוף עלי**
דרך. מורה הוראה לעין כל: **צורך**.
מים מכונסין וסופן כלים: **צורך**.
מים חיים ואין פוסקין: **צבילות**.
(א) דגרים הרבה ויחד אינו יכול לתור
עליו פעמים רבות ומשכח: **על יד**.
מעט: **יחרוך**. נוטריקון יהיה
ויאריך: **צייד הרמאי**. שמרמה אנשים

להרשות כמה אני חכם להעמיד גירסות הרבה והוא משכח ומקצר ימיו דכתיב (דברים כ) כל מי שלומד וגורם מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה הוא יאריך. בלשון (שבת דף כ) איתרוכי איתריך. כלומר יש לו עופות לחרוך ולחכול. כל מי שלומד וגורם מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה עד ששגור צפוי חוזר ולומד תלמודו וקרא אתמויה מתמה ופי לא יחרוך מי שלמדו רמיה: **כנפיים**. שלל מצדק: **שטול**. נעקר מכאן וחזר ונשחל צמחיתו אחר: **נטוע**. מעיקרו ולא זו משע לעולם. כלומר כעץ שתול יעשה תלמיד [את] עצמו לילך וללמוד מכל האדם ולא ענין נטוע להשתקע לפני רב אחד: **סכרא**. ללמוד חריפות וחיזוק הלכ לאחר שלמד ושגורה צפוי גירסת התלמוד: דלא

הוא משכח ומקצר ימיו דכתיב (דברים כ) כל מי שלומד וגורם מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה הוא יאריך. בלשון (שבת דף כ) איתרוכי איתריך. כלומר יש לו עופות לחרוך ולחכול. כל מי שלומד וגורם מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה עד ששגור צפוי חוזר ולומד תלמודו וקרא אתמויה מתמה ופי לא יחרוך מי שלמדו רמיה: **כנפיים**. שלל מצדק: **שטול**. נעקר מכאן וחזר ונשחל צמחיתו אחר: **נטוע**. מעיקרו ולא זו משע לעולם. כלומר כעץ שתול יעשה תלמיד [את] עצמו לילך וללמוד מכל האדם ולא ענין נטוע להשתקע לפני רב אחד: **סכרא**. ללמוד חריפות וחיזוק הלכ לאחר שלמד ושגורה צפוי גירסת התלמוד: דלא

הוא משכח ומקצר ימיו דכתיב (דברים כ) כל מי שלומד וגורם מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה הוא יאריך. בלשון (שבת דף כ) איתרוכי איתריך. כלומר יש לו עופות לחרוך ולחכול. כל מי שלומד וגורם מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה עד ששגור צפוי חוזר ולומד תלמודו וקרא אתמויה מתמה ופי לא יחרוך מי שלמדו רמיה: **כנפיים**. שלל מצדק: **שטול**. נעקר מכאן וחזר ונשחל צמחיתו אחר: **נטוע**. מעיקרו ולא זו משע לעולם. כלומר כעץ שתול יעשה תלמיד [את] עצמו לילך וללמוד מכל האדם ולא ענין נטוע להשתקע לפני רב אחד: **סכרא**. ללמוד חריפות וחיזוק הלכ לאחר שלמד ושגורה צפוי גירסת התלמוד: דלא

הוא משכח ומקצר ימיו דכתיב (דברים כ) כל מי שלומד וגורם מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה הוא יאריך. בלשון (שבת דף כ) איתרוכי איתריך. כלומר יש לו עופות לחרוך ולחכול. כל מי שלומד וגורם מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה עד ששגור צפוי חוזר ולומד תלמודו וקרא אתמויה מתמה ופי לא יחרוך מי שלמדו רמיה: **כנפיים**. שלל מצדק: **שטול**. נעקר מכאן וחזר ונשחל צמחיתו אחר: **נטוע**. מעיקרו ולא זו משע לעולם. כלומר כעץ שתול יעשה תלמיד [את] עצמו לילך וללמוד מכל האדם ולא ענין נטוע להשתקע לפני רב אחד: **סכרא**. ללמוד חריפות וחיזוק הלכ לאחר שלמד ושגורה צפוי גירסת התלמוד: דלא

הוא משכח ומקצר ימיו דכתיב (דברים כ) כל מי שלומד וגורם מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה הוא יאריך. בלשון (שבת דף כ) איתרוכי איתריך. כלומר יש לו עופות לחרוך ולחכול. כל מי שלומד וגורם מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה עד ששגור צפוי חוזר ולומד תלמודו וקרא אתמויה מתמה ופי לא יחרוך מי שלמדו רמיה: **כנפיים**. שלל מצדק: **שטול**. נעקר מכאן וחזר ונשחל צמחיתו אחר: **נטוע**. מעיקרו ולא זו משע לעולם. כלומר כעץ שתול יעשה תלמיד [את] עצמו לילך וללמוד מכל האדם ולא ענין נטוע להשתקע לפני רב אחד: **סכרא**. ללמוד חריפות וחיזוק הלכ לאחר שלמד ושגורה צפוי גירסת התלמוד: דלא

